

DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2025.2.12>

УДК 37.091.3:334.72

Роман Гошко

<https://orcid.org/0009-0002-3626-852X>

аспірант кафедри інноваційних технологій з педагогіки,
психології та соціальної роботи,

Університет імені Альфреда Нобеля,

Січеславська Набережна, 18, 49000, Дніпро, Україна

rvhoshko@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ В УМОВАХ СТАРТАП-ЕКОСИСТЕМИ УНІВЕРСИТЕТУ

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю підготовки економістів, здатних до підприємницької діяльності, самостійного ведення бізнесу та прийняття стратегічних рішень у конкурентному середовищі. Метою дослідження є визначення педагогічних засад формування підприємницької компетентності майбутніх економістів в умовах університетської стартап-екосистеми. Сформульовано визначення понять «підприємницька компетентність особисті» з урахуванням специфіки її формування в умовах стартап-екосистеми університету, а також «педагогічні засади формування підприємницької компетентності майбутніх економістів в умовах стартап-екосистеми університету». Виокремлено компоненти підприємницької компетентності економіста: когнітивний, діяльнісний, особистісний, ціннісний. Визначено такі педагогічні засади формування підприємницької компетентності майбутніх економістів в умовах стартап-екосистеми університету: впровадження стартап-орієнтованого підходу у професійну підготовку майбутніх економістів; використання активних методів навчання в процесі професійної підготовки майбутніх економістів; поєднання фундаментальної теоретичної підготовки з поглибленим практичним навчанням; використання цифрових технологій та онлайн-платформ. Показано, що важливим чинником розвитку підприємницької компетентності є створення університетської стартап-екосистеми, що включає бізнес-інкубатори, акселераційні програми, стартап-конкурси та партнерства з венчурними фондами. Використання цифрових технологій та онлайн-платформ забезпечує розвиток підприємницьких навичок шляхом доступу до бізнес-симуляцій, інструментів стратегічного планування, CRM-систем, фінансових платформ і спеціалізованих ресурсів для стартап-менеджменту. У підсумку наголошується, що формування підприємницької компетентності є важливим елементом підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних адаптуватися до змінного ринкового середовища та ініціювати власні бізнес-проекти. Запропоновані освітні підходи не лише сприяють розвитку професійних навичок студентів, а й стимулюють створення інноваційно орієнтованої економіки через активне впровадження стартап-культури в систему вищої освіти.

Ключові слова: педагогічні засади, підприємницька компетентність, професійна підготовка економістів, стартап-екосистема, університет.

ВСТУП

Сучасні економічні та соціальні виклики вимагають від майбутніх економістів не лише фундаментальних знань у сфері економіки, але й розвитку підприємницьких компетентностей, які дозволяють їм ефективно адаптуватися до динамічних умов ринку праці. Формування підприємницької компетентності є важливим аспектом професійної підготовки студентів, оскільки вона сприяє розвитку ініціативності, креативного мислення, вміння приймати управлінські рішення та розробляти ефективні бізнес-стратегії. В умовах сучасної глобальної економіки особливого значення набувають інноваційні педагогічні підходи до формування підприємницької компетентності, зокрема, інтеграція цифрових технологій та активних методів навчання, створення стартап-екосистем.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю підготовки економістів, здатних до підприємницької діяльності, самостійного ведення бізнесу та прийняття стратегічних рішень у конкурентному середовищі. Використання інноваційних освітніх технологій, зокрема бізнес-симуляцій, проєктно-орієнтованого навчання, кейс-методу та менторських програм, сприяє не лише засвоєнню теоретичних знань, а й набуттю практичних навичок. Університетські стартап-екосистеми, які включають бізнес-інкубатори, акселератори та програми співпраці з підприємствами, є ефективним інструментом для розвитку підприємницького потенціалу студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про інтерес науковців до проблеми формування підприємницької компетентності у здобувачів освіти.

Різні аспекти формування підприємницької компетентності особистості у процесі професійної підготовки висвітлено у працях О. Попової, С. Золотухіної (2020); В. Бондаря (2022); В. Майковської (2017); І. Середіної (2018); Р. Пріми, Т. Бортнюк (2021); О. Семеног, 2018; Ю. Білової (2013); О. Шапран (2016).

У працях Ю. Баніт (2019) розглядаються інноваційні технології навчання майбутніх економістів, спрямовані на розвиток їхньої підприємницької активності.

Роботи L. Bazyl та співавторів (2019, 2021, 2022) зосереджені на питаннях адаптації підприємницької освіти до сучасних викликів, включаючи соціально-економічні зміни та вплив воєнних обставин. Дослідження G. Sebrián, M. Junyent, I. Mulà (2020) підкреслюють необхідність впровадження компетентнісного підходу в освіту для сталого розвитку.

Окрім того, у працях С. Bratianu, S. Hadad, R. Bejinaru (2020) розглядається зміна парадигми бізнес-освіти в контексті компетентнісного підходу, що є важливим для підготовки майбутніх економістів. Дослідження N. Chernenko (2021) акцентує увагу на формуванні професійно важливих якостей як базового компонента підготовки та соціалізації фахівців економічної галузі.

Українськими науковцями досліджуються різні аспекти реалізації стартап-орієнтованого підходу в закладах вищої освіти, зокрема: роль університетів в екосистемах стартапів (Губарева, 2023; Дума, Завтура, 2021; Дума, Качмар, 2024); створення студентських стартапів (Вавдіюк, Подолян, 2021; Куркіна, Журавльов, 2022; Подолян, 2020); розвиток екосистеми закладів вищої освіти (Буднікевич, Гончар, & Бастраков, 2024; Онищенко, Скриль, 2024).

Попри значну кількість наукових публікацій, у сучасному дискурсі недостатньо висвітлено питання комплексного підходу до формування підприємницької компетентності, що включає цифровізацію навчального процесу, інтеграцію стартап-екосистем та активне залучення студентів до реальної підприємницької діяльності. Таким чином, дослідження, присвячене розробленню ефективних методів розвитку підприємницької компетентності майбутніх економістів в умовах університетських стартап-екосистем, є надзвичайно актуальним та має значний практичний потенціал.

Метою дослідження є визначення педагогічних засад формування підприємницької компетентності майбутніх економістів в умовах університетської стартап-екосистеми.

МЕТОДОЛОГІЯ

Задля реалізації поставленої мети дослідження застосовано низку методів дослідження: системний аналіз наукових джерел, що дозволило визначити праці науковців, присвячені формуванню підприємницької компетентності, використанню активних методів навчання та цифрових технологій в освітньому процесі, створенню стартап-екосистеми; системний підхід дозволив визначити структуру підприємницької компетентності майбутніх економістів; вивчення та узагальнення передового досвіду формування підприємницької компетентності, завдяки чому було визначено педагогічні засади формування підприємницької компетентності майбутніх економістів в умовах стартап-екосистеми університету.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Підприємницька компетентність – це інтегративна якість особистості, що включає знання, уміння, навички та ціннісні орієнтації, які забезпечують ефективне здійснення підприємницької діяльності. Вона є важливим чинником професійного становлення економіста та його здатності до самостійного ведення бізнесу (Bratianu et al., 2020).

Дослідниці О. Попова та С. Золотухіна (2020) визначають підприємницьку компетентність як «інтегральну характеристику особистості фахівця, що відображає сукупність знань, умінь, досвіду, особистісних якостей, яка забезпечує успішність здійснення підприємницької діяльності в різних сферах життєдіяльності (професійній, громадянській, побутовій тощо)» (с. 115).

За умов існування стартап-екосистеми університету підприємницьку компетентність доцільно розглядати як сукупність знань, навичок, мотивацій та ціннісних орієнтацій, які забезпечують здатність студентів-економістів ініціювати, розвивати та ефективно управляти підприємницькими проєктами в університетському середовищі. Вона включає креативне мислення, здатність до генерації інноваційних ідей, бізнес-планування, фінансову та маркетингову грамотність, комунікативні навички, лідерські якості та вміння працювати в команді.

У контексті стартап-екосистеми університету підприємницька компетентність розвивається через участь у бізнес-інкубаторах, акселераторах, хакатонах, конкурсах, менторських програмах та інших ініціативах, що сприяють практичному засвоєнню підприємницьких навичок та інтеграції здобувачів у реальне бізнес-середовище (Eizaguirre et al., 2019).

Опрацювання існуючих наукових підходів до трактування підприємницької компетентності дозволило визначити, що вона складається з різних ключових компонентів (Рисунок 1).

Окрім того, у складі підприємницької компетентності майбутніх економістів доцільно виділити:

1. Здатність генерувати та оцінювати бізнес-ідеї, аналізувати можливості ринку, креативне мислення.
2. Здатність виявляти та використовувати наявні ресурси для здійснення підприємницької діяльності (керування фінансами, побудова партнерських відносин, самоменеджмент, мобілізація необхідних ресурсів).
3. Здатність планувати бізнес-процеси, приймати рішення, працювати в команді, керувати ризиками, впроваджувати інновації.

Таким чином, підприємницька компетентність є комплексним поняттям, що поєднує знання, навички, особистісні якості та цінності, необхідні для успішної професійної діяльності в сучасному економічному середовищі.

Рисунок 1. Компоненти підприємницької компетентності економіста

Складено автором на основі: Білова, 2019; Семеног, 2018; Середіна, 2018; Шапран, 2016

Підприємницька компетентність є ключовим складником професійної підготовки економістів, оскільки забезпечує їхню здатність до ефективного управління бізнес-процесами, прийняття стратегічних рішень та адаптації до ринкових змін. Теоретичні засади цього феномену ґрунтуються на поєднанні економічних, психологічних, педагогічних та управлінських концепцій.

Спираючись на визначення поняття «педагогічні умови» (Литвин, 2022, с. 33) та одне з тлумачень поняття «засада» як «основа чогось; спосіб, метод здійснення чого-небудь» (Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2005, с. 419), ми розглядаємо *педагогічні засади формування підприємницької компетентності майбутніх економістів в умовах стартап-екосистеми університету* як комплекс генеральних чинників впливу на процес професійної підготовки майбутніх економістів у закладах вищої освіти, спрямованих на ефективне формування в них підприємницької компетентності на основі стартап-орієнтованого підходу із залученням зовнішніх стейкхолдерів.

Вважаємо доцільним виділити такі педагогічні засади формування підприємницької компетентності майбутніх економістів в умовах стартап-екосистеми університету:

- впровадження стартап-орієнтованого підходу у професійну підготовку майбутніх економістів;
- використання активних методів навчання у процесі професійної підготовки майбутніх економістів;
- поєднання фундаментальної теоретичної підготовки з поглибленим практичним навчанням;
- використання цифрових технологій та онлайн-платформ.

І. Впровадження стартап-орієнтованого підходу в професійну підготовку майбутніх економістів.

Реалізація цієї засади сприятиме розвитку в здобувачів вищої освіти підприємницьких навичок та здатності працювати в умовах змінного ринку. Вона передбачає такі практичні аспекти:

1. Інтеграція стартап-курсу в навчальну програму:

- модулі по підприємництву та стартапам: включення до курсу економічних дисциплін модулів, що орієнтуються на стартапи та інноваційні підприємства. Майбутні економісти можуть вивчати різні аспекти стартапів, як-от бізнес-планування, фандрейзинг, маркетинг, оцінка ризиків та фінансові стратегії;

- кейси реальних стартапів: використання реальних прикладів з практики успішних стартапів як основи для дискусій та аналізу, що дозволить студентам зрозуміти специфіку підприємницької діяльності та прийняття стратегічних рішень.

2. Проєктно-орієнтоване навчання:

- стартап-симуляції та хакатони: організація симуляцій стартап-створення, при яких студенти створюють бізнес-плани, оцінюють ринкові можливості, залучають інвестиції та реалізують свої проєкти в умовах обмеженого часу;

- кооперація з реальними стартапами: співпраця з реально працюючими стартапами, які готові надати студентам можливість розв'язувати практичні завдання, тестувати нові ідеї та вдосконалювати стратегії бізнесу.

3. Розвиток навичок підприємницького мислення:

- менторські програми: співпраця студентів з досвідченими підприємцями, які можуть надавати консультації та рекомендації з розвитку їхніх ідей. Ментори можуть допомогти студентам адаптувати теоретичні знання до реальних умов ринку;

- інкубатори та акселератори: створення або співпраця з бізнес-інкубаторами та акселераторами, які допомагають студентам вивести стартапи на новий рівень. Це включає консультації щодо бізнес-моделі, юридичних питань, фінансування тощо.

4. Формування стартап-екосистеми на університетському рівні:

- конкурси стартапів: організація університетських конкурсів стартапів, де студенти презентують свої бізнес-ідеї перед потенційними інвесторами, менторами та іншими підприємцями. Це дасть можливість отримати фінансування та зворотний зв'язок для розвитку проєктів;

- партнерства з інвесторами та компаніями: співпраця з венчурними фондами та підприємцями для надання студентам можливості доступу до стартових капіталів та нетворкінгу.

5. Практичні інструменти для стартап-менеджменту:

- використання технологій: впровадження технологій для створення бізнес-планів, проведення маркетингових досліджень, управління проєктами. Наприклад, використання таких інструментів як Google Analytics, CRM-системи, платформи для розроблення та продажу продуктів;

- фінансові інструменти та моделювання: навчання студентів використовувати фінансові інструменти для оцінки прибутковості стартапів, моделювання фінансових потоків та створення фінансових звітів.

6. Підтримка студентських ініціатив:

- фонди для підтримки стартапів: створення внутрішніх університетських фондів для фінансування найбільш перспективних студентських стартапів. Це може включати як безповоротні гранти, так і мікроінвестиції для початкових етапів розвитку;

- розвиток студентської підприємницької мережі: створення клубів та асоціацій студентів-підприємців, де вони можуть обмінюватися ідеями, знайомитися з потенційними партнерами та інвесторами.

Таким чином, стартап-орієнтований підхід у підготовці економістів допомагає набувати не лише теоретичні знання, а й практичні навички для створення та розвитку власного бізнесу, що в кінцевому результаті сприяє формуванню інноваційно орієнтованої економіки.

II. Використання активних методів навчання у процесі професійної підготовки майбутніх економістів.

Аналіз активних методів навчання, які спрямовані на підвищення залученості студентів у навчальний процес, розвиток їхньої критичного мислення, самостійності та здатності до вирішення реальних проблем, дозволив визначити наступні методи:

1. *Проблемно-орієнтоване навчання* (Problem-Based Learning, PBL). Студенти працюють над вирішенням реальних або змодельованих проблем. Викладач виступає в ролі фасилітатора, а не джерела знань. Формується аналітичне мислення, навички дослідження та командної роботи.

2. *Кейс-метод* (Case Method). Аналіз реальних або гіпотетичних ситуацій (кейсових завдань). Студенти досліджують проблему, обговорюють можливі рішення та розробляють власні стратегії. Застосовується в бізнес-освіті, економіці, праві, менеджменті.

3. *Бізнес-симуляції* (Business Simulations). Моделювання бізнес-процесів, де студенти приймають управлінські рішення. Навчання відбувається у формі гри або спеціального програмного забезпечення. Розвиває стратегічне мислення, аналітичні та підприємницькі навички.

4. *Проектна діяльність* (Project-Based Learning, PjBL). Виконання тривалих проектів, спрямованих на вирішення конкретної проблеми. Студенти працюють над створенням реального продукту чи пропозиції. Формується креативне мислення, організаційні навички, уміння працювати в команді.

Таким чином, зазначені методи сприяють формуванню підприємницької компетентності та професійної підготовки майбутніх економістів. Окрім цього, у вказаному процесі ключову роль відіграють цифрові технології та онлайн-платформи, які забезпечують доступ до інноваційних методів навчання, інтерактивного контенту та практичних інструментів для розвитку підприємницьких навичок.

III. Поєднання фундаментальної теоретичної підготовки з поглибленим практичним навчанням.

Формування підприємницької компетентності майбутніх економістів в умовах університетської стартап-екосистеми вимагає комплексного підходу, що поєднує теоретичне навчання з практичними методами, а також сприяє розвитку навичок, необхідних для успішної діяльності в умовах сучасного бізнес-середовища. Ось кілька ефективних методик для досягнення цієї мети:

1. Проектно-орієнтоване навчання:

- реальні бізнес-кейси та проекти: студенти працюють над реальними стартапами або бізнес-ініціативами, що дозволяє їм застосовувати теоретичні знання на практиці. Залучення студентів до розв'язання актуальних проблем підприємств, стартапів або соціальних проектів дає можливість отримати досвід у розв'язанні складних завдань;

- курси з розроблення стартапів: включення до навчальної програми курсів, що фокусуються на створенні стартапів. Студенти повинні розробити власні ідеї, створити бізнес-плани, презентувати їх перед менторами та потенційними інвесторами.

2. Менторські програми:

- підтримка досвідченими підприємцями: ментори, які мають досвід у розвитку стартапів, можуть допомогти студентам орієнтуватися в складних аспектах бізнесу, як-от стратегії росту, фандрейзинг, маркетинг, фінансова стійкість і управління ризиками;

- індивідуальні та групові консультації: менторство може бути як індивідуальним, так і груповим, що дозволяє студентам отримувати цінні поради з розвитку бізнесу в різних сферах.

3. Інкубатори та акселератори стартапів:

- університетські інкубатори: створення інкубаторів, де студенти можуть розпочати свої бізнес-ініціативи з мінімальними витратами та підтримкою з боку університету. Інкубатори забезпечують студентів необхідними ресурсами: офісними приміщеннями, технологіями, доступом до ментора та потенційного фінансування.

- акселератори: програми акселерації стартапів на базі університету допомагають студентам розвивати їхні бізнес-ідеї та вивести їх на новий рівень, надаючи доступ до інвесторів, фінансових ресурсів та стратегічних партнерів.

4. Курси з інновацій та підприємницької діяльності:

- тематичні курси: курси, що охоплюють аспекти стартап-менеджменту, інновацій, фінансового менеджменту та маркетингу для стартапів. Такі курси дозволяють студентам не лише теоретично ознайомитися з основами підприємництва, а й навчитися працювати з конкретними інструментами для розвитку бізнесу;

- гейміфікація навчання: використання ігор, симуляцій та інтерактивних платформ для навчання підприємницьких навичок дозволяє студентам практикувати прийняття рішень, управління ресурсами та розвиток стратегій у безпечному середовищі.

5. Практичні тренінги та воркшопи:

- практичні тренінги з підприємницької діяльності: організація тренінгів, де студенти можуть відпрацьовувати навички створення бізнес-планів, презентацій для інвесторів, пошуку фінансування, організації командної роботи в стартапі.

- семінари та воркшопи з фахівцями: запрошення успішних підприємців та інвесторів для проведення семінарів і воркшопів з тем, пов'язаних з розвитком стартапів, залученням інвестицій та управлінням інноваційними проектами.

6. Фінансова підтримка та доступ до ресурсів:

- мікрофінансування та стартап-гранти: університети можуть створювати фонди для підтримки студентських стартапів через мікрофінансування або гранти для розвитку бізнес-ідей;

- співпраця з венчурними фондами: університети можуть співпрацювати з венчурними фондами, бізнес-ангелами та іншими інвесторами, щоб студенти мали можливість отримати фінансування для реалізації своїх проектів.

7. Конкурси стартапів та інноваційних ідей:

- організація внутрішніх конкурсів: створення конкурсів стартапів, де студенти можуть презентувати свої ідеї перед журі, яке складається з досвідчених підприємців, інвесторів та професорів. Переможці можуть отримати фінансові ресурси або інші можливості для реалізації своїх проектів.

- міжнародні стартап-конкурси: участь у міжнародних стартап-конкурсах дозволяє студентам розширювати свої горизонти, знайомитися з іншими підприємцями та інвесторами з різних країн, а також знаходити партнерів для розширення бізнесу на міжнародному ринку.

8. Розвиток підприємницької культури в університеті:

- підтримка підприємницького духу: формування підприємницької культури через комунікацію з успішними підприємцями, організацію нетворкінгових заходів та навчання студентів думати творчо і бачити можливості для створення нового бізнесу;

- формування стартап-спільноти: створення клубів та організацій для студентів-підприємців, де вони можуть взаємодіяти, обмінюватися ідеями, підтримувати одне одного та знаходити партнерів для спільних проектів.

9. Юридична та маркетингова підтримка стартапів:

- консультації з юридичних питань: важливо забезпечити студентам доступ до юридичних консультацій з питань, пов'язаних зі створенням та реєстрацією бізнесу, захистом інтелектуальної власності та укладанням договорів;

- маркетингова підтримка: включення в освітній процес курсів і тренінгів з маркетингу стартапів, побудови бренду, просування продуктів та послуг через різні канали.

10. Нетворкінг та співпраця з бізнес-інкубаторами:

- партнерства з бізнес-інкубаторами та акселераторами: співпраця з професійними інкубаторами та акселераторами для надання студентам доступу до необхідних ресурсів і менторів, а також можливості для швидкого розвитку їхніх ідей.

IV. Використання цифрових технологій та онлайн-платформ.

Як показує аналіз сучасних підходів до формування підприємницької компетентності у майбутніх економістів, можуть бути задіяні різні цифрові технології та онлайн-платформи. Враховуючи реалії сьогодення та переваги цифрових технологій, слід визначити саме такі цифрові технології та онлайн-платформи, які сприяють розвитку підприємницьких навичок через інноваційні методи навчання та інтерактивний контент (Silveyta et al., 2021):

1. Онлайн-освіта та навчальні платформи:

- Coursera, Udemy, EdX – курси від провідних університетів та бізнес-шкіл з підприємництва, фінансів, маркетингу;

- Khan Academy – матеріали з економіки, фінансової грамотності, бізнес-стратегії;

- LinkedIn Learning – відеоуроки з управління бізнесом, лідерства, інвестицій.

2. Бізнес-симуляції та гейміфіковане навчання:

- Capsim, SimVenture – моделювання управління компанією в конкурентному середовищі;

- GoVenture, Marketplace Simulations – інтерактивні бізнес-ігри для навчання підприємництву;

- The Sims 4 (Expansion: Get to Work) – моделювання підприємницької діяльності у форматі гри.

3. Інструменти для розроблення бізнес-планів та стратегій:

- LivePlan – цифровий інструмент для створення бізнес-планів із прогнозами;

- Strategyzer (Business Model Canvas) – допомагає формувати бізнес-модель стартапу;

- Bizplan – онлайн-інструмент для розробки стартап-стратегії.

4. CRM-системи та аналітика ринку:

- HubSpot, Salesforce – навчання цифрових продажів та клієнтського управління;

- Google Analytics – аналіз споживацької поведінки для маркетингових рішень;

- SEMrush, Ahrefs – SEO-аналіз для побудови стратегії просування бізнесу онлайн.

5. Інструменти для стартапів та фінансового управління:

- QuickBooks, Wave – платформи для фінансового менеджменту та бухгалтерії;

- AngelList – пошук інвесторів та стартап-нетворкінг;

- Kickstarter, Indiegogo – краудфандингові платформи для запуску бізнес-ідей.

6. Інтерактивні інструменти для командної роботи:

- Miro, Trello, Asana – онлайн-дошки для управління підприємницькими проєктами;

- Slack, Microsoft Teams – комунікаційні платформи для стартап-команд;

- Notion, ClickUp – комплексні рішення для бізнес-менеджменту та організації роботи.

7. Фінансові технології та блокчейн:

- Binance Academy, Coinbase Learn – навчання криптовалют і цифрової економіки;

- DeFi Pulse – аналітика децентралізованих фінансів;

- Ethereum Dev – навчальні матеріали щодо блокчейн-розробки та смарт-контрактів.

8. Віртуальна та доповнена реальність (VR/AR) у навчанні:

- Google Expeditions, Engage VR – інтерактивні навчальні модулі для підприємницьких курсів;

- VR-тренажери для бізнесу – моделювання переговорів, управлінських рішень.

Резюмуючи зазначені вище цифрові технології, визначимо переваги цифрових технологій для формування підприємницької компетентності та професійної підготовки майбутніх економістів:

- доступність та гнучкість навчання;

- інтерактивність і практична спрямованість;

- можливість швидкої адаптації до змін у бізнес-середовищі;

- формування реальних навичок управління бізнесом у цифровому світі.

Таким чином, цифрові технології дозволяють студентам отримати практичний досвід, розвинути професійні навички та адаптуватися до сучасних ринкових умов.

Отже, впровадження зазначених педагогічних засад в умовах університетської стартап-екосистеми дозволяє формувати в студентів підприємницьку компетентність, що забезпечує їх готовність до запуску власних стартапів, інноваційної діяльності та успішної кар'єри в бізнес-середовищі.

ОБГОВОРЕННЯ

Результати проведеного дослідження узгоджуються з попередніми науковими розвідками й доповнюють їх новими аспектами задля створення комплексного підходу до формування підприємницької компетентності.

Зокрема, Ю. Баніт (2019) наголошує, що розвиток компонентів підприємницької компетентності не може бути досягнутий директивними методами. Тому все більшого значення набуває самопроєктування засобами автодидактики із застосуванням мультимедіа-навчання на засадах наративного підходу (с. 26). Зазначені підходи є частиною запропонованих нами педагогічних засад формування підприємницької компетентності майбутніх економістів в умовах стартап-екосистеми університету.

С. Bratianu et al. (2020) акцентують увагу на розвитку підприємницьких компетентностей через інтеграцію навчальних і практичних завдань, що сприяє формуванню гнучких і адаптивних навичок у студентів. Наше дослідження підтверджує, що активна співпраця з реальними стартапами є важливим фактором для поглибленої практичної підготовки, дозволяючи студентам застосовувати знання у реальних умовах бізнес-середовища.

Окрім того, роботи L. Bazyl та співавторів (2019, 2021, 2022) зосереджені на впливі соціально-економічних умов на підприємницьку освіту, тоді як у нашому дослідженні додатково розглянуто роль цифрових технологій у цьому процесі.

Таким чином, отримані результати підтверджують, що впровадження бізнес-симуляцій, акселераторних програм та менторських ініціатив значно покращує рівень підприємницької компетентності студентів.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було встановлено, що формування підприємницької компетентності майбутніх економістів є одним з ключових чинників їхньої професійної успішності. Аналіз теоретичних підходів та сучасних практик дозволив визначити педагогічні засади формування цієї компетентності, серед яких важливе місце займають стартап-орієнтоване навчання, бізнес-симуляції, проектна діяльність та менторські програми. Інтеграція підприємницьких методик у навчальний процес сприяє не лише засвоєнню теоретичних знань, а й розвитку практичних навичок, необхідних для ведення бізнесу. Використання цифрових технологій, інноваційних підходів до викладання та співпраці з реальними підприємствами значно підвищує рівень підприємницької компетентності студентів.

Отримані результати можуть бути використані для вдосконалення освітніх програм, а також для подальших наукових досліджень у сфері підприємницької освіти.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження спрямовано на вдосконалення методів і засобів оцінювання сформованості підприємницької компетентності майбутніх економістів, а також її окремих аспектів (креативність, лідерство, стратегічне мислення та здатність до прийняття рішень). Крім того, актуальним напрямом подальших досліджень є розроблення ефективних форм партнерства, які надають студентам реальні можливості для участі в бізнес-проєктах, стажуваннях і практичних заходах, а також рекомендацій для покращення співпраці з бізнес-середовищем.

Список використаної літератури

1. Базиль Л. Розвиток здатності здобувачів професійної освіти до підприємницької діяльності у повоєнний період. *Інноваційна професійна освіта*. 2022. № 1 (2). С. 8–11. DOI: <https://doi.org/10.32835/2786-619X.2022.2.8-11>
2. Баніт Ю. Інтегроване самопроектування підприємницької компетентності студентів – майбутніх економістів засобами інтерактивного навчання. *Інноваційна педагогіка*. 2019. № 14 (1). С. 23–27. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-14-1-4>
3. Білова Ю. А. Поняття та структура підприємницької компетентності майбутніх фахівців економічного профілю. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2013. Вип. 7. С. 15–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2013_7_7 (дата звернення 8.04.2025).
4. Бондар В. Поняття «підприємницька компетентність» у науковому дискурсі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2022. № 9–10. С. 469–476. DOI: [10.24139/2312-5993/2022.09-10/469-476](https://doi.org/10.24139/2312-5993/2022.09-10/469-476)
5. Буднікевич І., Гончар В., Бастратов Д. Роль маркетингу у розвитку екосистеми закладів вищої освіти. *Modern Engineering and Innovative Technologies*. 2024. Т. 5. № 31-05. С. 56–68. DOI: <https://doi.org/10.30890/2567-5273.2023-30-00-088>
6. Вавдіюк Н. С., Подолян Д. В. Методичний підхід до аналізу створення стартапів студентами. *Економічний форум*. 2021. № 3. С. 45–53. URL: <https://e-forum.com.ua/uk/journals/tom-11-3-2021/metodichny-pidkhd-do-analizu-stvorenniya-startapiv-studentami> (дата звернення 8.04.2025).
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпін: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
8. Губарева І. Екосистеми стартапів в Україні: проблеми, тенденції, перспективи. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-95>
9. Дембіцька С., Кобилянський О., Пугач С. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей у ЗВО. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2021. № 48. С. 15–22. DOI: <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2021-48-02>
10. Дума О. І., Завтура К. О. Екосистема стартапів в Європі: кращі практики та уроки для України. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2021. № 3 (1). С. 119–130. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2021.01.119>
11. Дума О. І., Качмар Г. Я. Розвиток екосистеми стартапів України в час війни: проблеми та виклики. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2024. Вип. 6. № 2. С. 269–285. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2024.02.269>
12. Копняк К. Структурно-функціональна модель формування управлінської компетентності майбутніх економістів у процесі фахової підготовки. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2020. № 1 (46). С. 54–58. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2020.46.54-58>
13. Куркіна С. В., Журавльов В. М. Стартапи в дистанційному навчанні: сучасний світовий досвід. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. № 207. С. 180–184. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-180-184>
14. Литвин А. В. Методологічні засади поняття «педагогічні умови»: практичний посібник. Львів: ЛДУБЖД, 2022. 90 с. URL: https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12373/1/Posib_Ped_Umovy_%d0%9b%d0%b8%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd_%d0%90.pdf (дата звернення 8.04.2025).
15. Майковська В. І. Сутність і структура підприємницької компетентності майбутніх фахівців в Україні. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2017. Вип. 1 (87). С. 112–117. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/24925/> (дата звернення 8.04.2025).
16. Онищенко С. В., Скриль В. В. Успішні кейси розвитку start-up-ів у закладах вищої освіти. *Економіка і регіон*. 2024. № 2 (93). С. 78–85. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2024.2\(93\).3389](https://doi.org/10.26906/EiR.2024.2(93).3389)
17. Подолян Д. В. Обґрунтування та реалізація стартапів у ЗВО. *Економіка та управління підприємствами*. 2020. № 3 (77)–2. С. 7–12. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-3-21>
18. Попова О. В., Золотухіна С. Т. Формування підприємницької компетентності студентів у процесі професійної підготовки. *Педагогіка та психологія*. 2020. Вип. 63. С. 111–121. DOI: <https://doi.org/10.34142/2312-2471.2020.63.12>
19. Пріма Р., Бортнюк Т. Підприємницька компетентність: сутність та дефініціювання. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 1 (105). С. 249–258. DOI: [10.24139/2312-5993/2021.01/249-258](https://doi.org/10.24139/2312-5993/2021.01/249-258)
20. Семеног О. Концепт «підприємницька компетентність» у вимірах лінгвопраксеології. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. № 6 (80). С. 262–272. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/618.pdf> (дата звернення 8.04.2025).
21. Середина І. Підприємницька компетентність майбутніх бакалаврів з економіки підприємства як науково-педагогічна проблема. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка*. 2018. № 16. С. 94–100. DOI: <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.16.94-100>

22. Скаковська С. С., Котик О. В. Особливості формування професійної компетентності фінансистів у ЗВО. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2020. № 4. С. 348–357. DOI: <https://doi.org/10.31713/ve4202031>
23. Шапран О. І. Сутність і структура підприємницької компетентності майбутніх економістів. *Вісник Черкаського університету*. 2016. № 5. С. 136–141. URL: <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/issue/view/130/55> (дата звернення 8.04.2025).
24. Andrusiak N. O., Kraus N. M., Kraus K. M. Digital cubic space as a new economic augmented reality. *Science and Innovation*. 2020. № 16 (3). С. 92–105. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine16.03.092>
25. Bazyl L., Klymenko M., Orlov V. Freedom of pedagogical activity: Contradictions and their solutions. *Opción: Revista de Ciencias Humanas y Sociales*. 2019. № 35. Edición Especial 19. P. 307–331. URL: <http://produccioncientificaluz.org/index.php/opcion/article/view/24043> (дата звернення 8.04.2025).
26. Bazyl L., Orlov V., Fursa O., Oruzha L. Development of entrepreneurial competence in design education. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2021. № 2 (37). С. 493–502. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i37.230672>
27. Bratianu C., Hadad S., Bejinaru R. Paradigm shift in business education: A competence-based approach. *Sustainability*. 2020. № 12 (4). Art. 1348. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12041348>
28. Cebrián G., Junyent M., Mulà I. Competencies in education for sustainable development: Emerging teaching and research developments. *Sustainability*. 2020. № 12 (2). Art. 579. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12020579>
29. Eizaguirre A., García-Feijoo M., Laka J. Defining sustainability core competencies in business and management studies based on multinational stakeholders' perceptions. *Sustainability*. 2019. № 11 (8). Art. 2303. DOI: <https://doi.org/10.3390/su11082303>
30. Gorski A., Ranf E., Badea D., Halmaghi E., Gorski H. Education for sustainability – Some bibliometric insights. *Sustainability*. 2023. № 15 (20). Art. 14916. DOI: <https://doi.org/10.3390/su152014916>
31. Hernandez-de-Menendez M., Morales-Menendez R., Escobar C. A. Competencies for Industry 4.0. *International Journal of Interactive Design and Manufacturing*. 2020. № 14. P. 1511–1524. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12008-020-00716-2>
32. Lv Y., Chen Y., Sha Y., Wang J., An L., Chen T., Huang L. How entrepreneurship education at universities influences entrepreneurial intention: Mediating effect based on entrepreneurial competence. *Frontiers in Psychology*. 2021. № 12. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.655868>
33. Markova S. M., Tsyplakova S. A., Sedykh C. P., Khizhnaya A. V., Filatova O. N. Forecasting the Development of Professional Education. E. Popkova, B. Sergi (Eds.). *The 21st Century from the Positions of Modern Science: Intellectual, Digital and Innovative Aspects*. ISC 2019. *Lecture Notes in Networks and Systems*. Vol. 91. Springer, Cham, 2020. P. 452–459. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-32015-7_51
34. Nikolova M., Cnossen F. What makes work meaningful, and why should economists care about it? *Labour Economics*. 2020. № 65. Art. 101847. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2020.101847>
35. Silveyra G., Herrero Á., Pérez A. Model of teachable entrepreneurship competencies (M-TEC): Scale development. *The International Journal of Management Education*. 2021. № 19 (1). Art. 100392. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijme.2020.100392>
36. Sinambela E. A., Mardikaningsih R., Arifin S., Ayu H. D. Development of self-competence and supervision to achieve professionalism. *Journal of Islamic Economics Perspectives*. 2020. № 1 (2). DOI: <https://doi.org/10.35719/jiep.v1i2.13>

References

- Bazyl, L. (2022). Rozvytok zdatnosti otrymuvachiv profesijnoyi osvity do pidpryemnyczkoyi diyal'nosti v pislyavoyennyj period [Development of ability of recipients of vocational education to entrepreneurial activity in the post-war period]. *Innovative Professional Education*, 16, 8-11. <https://doi.org/10.32835/2786-619X.2022.2.8-11>
- Banit, Y. (2019). Integrovane samoprojektuvannya pidpriyemnickoyi kompetentnosti studentiv – majbutnih ekonomistiv zasobami interaktivnogo navchannya [Integrated self-projecting of entrepreneurship competence for students – future economies means of interactive education]. *Innovative Pedagogy*, 14 (1), 23-27. <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-14-1-4>
- Bilova, Yu. (2013). A. Ponyattya ta struktura pidpriyemnickoyi kompetentnosti majbutnih fahivciv ekonomichnogo profilyu [The concept and structure of the entrepreneurial competence of future specialists in economics]. *Updating the content, forms and methods of teaching and education in educational institutions*, 7, 15–17. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2013_7_7
- Bondar, V. (2022). Ponyattya «pidpriyemnicka kompetentnist» u naukovomu diskursi [The concept of «entrepreneurial competence» in scientific discourse]. *Pedagogical Sciences: theory, history, innovative technologies*, 9–10, 469–476. <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2022.09-10/469-476>
- Budnikovich, I., Honchar, V., Bastrakov, D. (2024). Rol marketingu u rozvitku ekosistemi zakladiv vishoyi osviti [The role of marketing in the development of the ecosystem of higher education institutions]. *Modern Engineering and Innovative Technologies*, 5 (31-05), 56–68. <https://doi.org/10.30890/2567-5273.2023-30-00-088>

- Vavdiuk N., Podolian D. (2021). Metodichnij pidhid do analizu stvorennia startapiv studentami [Methodological approach to analysis creating startups by students]. *Economic Forum*, 3, 45–53. <https://e-forum.com.ua/uk/journals/tom-11-3-2021/metodichny-pidkhid-do-analizu-stvorennia-startapiv-studentami>
- Busel, V. T. (Ed.) (2005). *Velikij tlumachnij slovník suchasnoyi ukrayinskoyi movi [The Great Explanatory Dictionary of the Modern Ukrainian Language]*. Perun.
- Hubarieva, I. (2023). Ekosistemi startapiv v Ukraini: problemi, tendenciyi, perspektivi [Startup ecosystems in Ukraine: problems, trends, prospects]. *Economy and Society*, 55. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-95>
- Dembitskaya, S., Kobylansky, A., & Pugach, S. (2021). Formuvannya profesijnõi kompetentnosti majbutn'x faksiwciv ekonomichnyx specialnostej v ZVO [Formation of professional competence of future specialists of economic specialties in ZVO]. *Scientific Notes of the Pedagogical Department*, 48. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2021-48-02>
- Duma, O., Zavtura, K. (2021). Ekosistema startapiv v Yevropi: krashi praktiki ta uroki dlya Ukraini [Startup ecosystem in Europe: best practices and lessons for Ukraine]. *Management and Entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development*, 3 (1), 119–130. <https://doi.org/10.23939/smeu2021.01.119>
- Duma, O., Kachmar, H. (2024). Rozvitok ekosistemi startapiv Ukraini v chas vijni: problemi ta vikliki [Development of Ukrainian Startup Ecosystem in the Time of War: Problems and Challenges]. *Management and Entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development*, 6 (2), 269–285. <https://doi.org/10.23939/smeu2024.02.269>
- Kopniak, K. (2020). Strukturno-funkcionalna model formuvannya upravlinskoyi kompetentnosti majbutnx ekonomistiv u procesi profesijnõi pidgotovky [Structural and functional model of formation of managerial competence of future economists in the professional training process]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work*, 1 (46), 54–58. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2020.46.54-58>
- Kurkina, S. V., & Zhuravlev, V. M. (2022). Startapi v distancijnomu navchanni: suchasnij svitovij dosvid [Startups in distance learning: modern global experience]. *Academic Notes. Series: Pedagogical Sciences*, 207, 180–184. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-180-184>
- Lytvyn, A. V. (2022). *Metodologichni zasadi ponyattya «pedagogichni umovi»: praktichnij posibnik [Methodological principles of the concept of «pedagogical conditions»: a practical manual]*. Lviv State University of Life Safety https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12373/1/Posib_Ped_Umovy_%d0%9b%d0%b8%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd_%d0%90.pdf
- Maykovska, V. I. (2017). Sutnist i struktura pidpriyemnickoyi kompetentnosti majbutnih fahivciv v Ukraini [The Essence and the Structure of Future Specialists' Business Competence in Ukraine]. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Philosophical Sciences*, 1 (87), 112–117. <http://eprints.zu.edu.ua/24925/>
- Onyshchenko, S., & Skryl, V. (2024). Uspishni kejsi rozvitku start-up-iv u zakladah vishoyi osviti [Successful cases of start-up development in higher education institutions]. *Economics and Region*, 2 (93), 78–85. [https://doi.org/10.26906/EiR.2024.2\(93\).3389](https://doi.org/10.26906/EiR.2024.2(93).3389)
- Podolian, D. (2020). Obgruntuvannya ta realizaciya startapiv u ZVO [Rationale and implementation of startups in universities]. *Economics and Business Management*, 3 (77)–2, 7–12. <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-3-21>
- Popova, O. V., Zolotukhina, S. T. (2020). Formuvannya pidpriyemnickoyi kompetentnosti studentiv u procesi profesijnoyi pidgotovki [Formation of Students' Entrepreneurial Competence in the Process of Professional Training]. *Pedagogy and psychology*, 63, 111–121. DOI: <http://doi.org/10.34142/2312-2471.2020.63.12>
- Prima, R., Bortniuk, T. (2021). Pidpriyemnicka kompetentnist: sutnist ta definiciyuvannya [Entrepreneurial Competence: Essence and Definition]. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 1 (105), 249–258. <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2021.01/249-258>
- Semenog, O. (2018). Koncept «pidpriyemnicka kompetentnist» u vimirah lingvoprakseologiyi [The concept of «entrepreneurial competence» through the linguopraxeology]. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 6 (80), 262–272. <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/618.pdf>
- Seredina, I. (2018). Pidpriyemnicka kompetentnist majbutnih bakalavriv z ekonomiki pidpriyemstva yak naukovopedagogichna problema [Entrepreneurship competence of future bachelors of the business economy as a scientific and pedagogical problem]. *Professional Pedagogics*, 16, 94–100. <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.16.94-100>
- Skakovska, S., Kotyk, O. (2020). Osoblivosti formuvannya profesijnoyi kompetentnosti finansistiv u ZVO [Features of the professional competence formation of future financiers in the university]. *Bulletin National University of Water and Environmental Engineering*, 4, 348–357. <https://doi.org/10.31713/ve4202031>
- Shapran, O. I. (2016). Sutnist i struktura pidpriyemnickoyi kompetentnosti majbutnih ekonomistiv [The essence and structure of entrepreneurial competence of future economists]. *Bulletin of Cherkasy University*, 5, 136–141. <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/issue/view/130/55>
- Andrusiak, N. O., Kraus, N. M., & Kraus, K. M. (2020). Digital cubic space as a new economic augmented reality. *Science and Innovation*, 16 (3), 92–105. <https://doi.org/10.15407/scine16.03.092>

- Bazil, L., Klymenko, M., & Orlov, V. (2019). Freedom of pedagogical activity: Contradictions and their solutions. *Opcion: Revista de Ciencias Humanas y Sociales*, 35, Edición Especial, 19, 307-331. Retrieved from <http://produccioncientificaluz.org/index.php/opcion/article/view/24043>.
- Bazyl, L., Orlov, V., Fursa, O., & Oruzha, L. (2021). Development of entrepreneurial competence in design education. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 2 (37), 493-502. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i37.230672>
- Bratianu, C., Hadad, S., & Bejinaru, R. (2020). Paradigm shift in business education: A competence-based approach. *Sustainability*, 12 (4), 1348. <https://doi.org/10.3390/su12041348>
- Cebrián, G., Junyent, M., & Mulà, I. (2020). Competencies in education for sustainable development: Emerging teaching and research developments. *Sustainability*, 12 (2), 579. <https://doi.org/10.3390/su12020579>
- Eizaguirre, A., García-Feijoo, M., & Laka, J. (2019). Defining sustainability core competencies in business and management studies based on multinational stakeholders' perceptions. *Sustainability*, 11 (8), 2303. <https://doi.org/10.3390/su11082303>
- Gorski, A., Ranf, E., Badea, D., Halmaghi, E., & Gorski, H. (2023). Education for sustainability – Some bibliometric insights. *Sustainability*, 15 (20), 14916. <https://doi.org/10.3390/su152014916>.
- Hernandez-de-Menendez, M., Morales-Menendez, R., & Escobar, C.A. (2020). Kompetentnosti dlya Industriyi 4.0 [Competencies for Industry 4.0]. *International Journal of Interactive Design and Manufacturing*, 14, 1511-1524. <https://doi.org/10.1007/s12008-020-00716-2>.
- Lv, Y., Chen, Y., Sha, Y., Wang, J., An, L., Chen, T., & Huang, L. (2021). How entrepreneurship education at universities influences entrepreneurial intention: Mediating effect based on entrepreneurial competence. *Frontiers in Psychology*, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.655868>.
- Markova, S. M., Tsyplakova, S. A., Sedykh, C. P., Khizhnaya, A. V., Filatova, O. N. (2020). Forecasting the Development of Professional Education. In E. Popkova, B. Sergi (Eds.), *The 21st Century from the Positions of Modern Science: Intellectual, Digital and Innovative Aspects. ISC 2019. Lecture Notes in Networks and Systems*, Vol. 91. (pp. 452–459). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-32015-7_51
- Nikolova, M., & Cnossen, F. (2020). What makes work meaningful, and why should economists care about it? *Labour Economics*, 65, 101847. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2020.101847>
- Silveyra, G., Herrero, Á., & Pérez, A. (2021). Model of teachable entrepreneurship competencies (M-TEC): Scale development. *The International Journal of Management Education*, 19 (1), 100392. <https://doi.org/10.1016/j.ijme.2020.100392>
- Sinambela, E. A., Mardikaningsih, R., Arifin, S., & Ayu, H. D. (2020). Development of self-competence and supervision to achieve professionalism. *Journal of Islamic Economics Perspectives*, 1 (2). <https://doi.org/10.35719/jiep.v1i2.13>

Стаття надійшла до редакції 10.04.2025

Прийнято до друку 19.06.2025

PEDAGOGICAL PRINCIPLES OF FORMING ENTREPRENEURIAL COMPETENCE OF FUTURE ECONOMISTS IN THE UNIVERSITY STARTUP ECOSYSTEM

Roman Hoshko

<https://orcid.org/0009-0002-3626-852X>

PhD student of the Department
of the Innovative Technologies in Psychology,
Pedagogy, and Social Work,
Alfred Nobel University,
18 Sicheslavskya Naberezhna Str., 49000, Dnipro, Ukraine
rvhoshko@gmail.com

The study is devoted to the formation of entrepreneurial competence of future economists in the conditions of a university startup ecosystem. The relevance of the study is due to the need to train economists capable of entrepreneurial activity, independent business management and strategic decision-making in a competitive environment. The purpose of the study is to determine the pedagogical principles of the formation of entrepreneurial competence of future economists in the conditions of a university startup ecosystem. The definition of the concepts of “personal entrepreneurial competence” is formulated, taking into account the specifics of its formation in the conditions of a university startup ecosystem, as well as “pedagogical principles of the formation of entrepreneurial competence of future economists in the conditions of a university startup ecosystem”. The components of the entrepreneurial competence of an economist are identified: cognitive, activity, personal, value-based. The following pedagogical principles of the formation of entrepreneurial competence of future economists in the

conditions of a university startup ecosystem are determined: introduction of a startup-oriented approach in the professional training of future economists; the use of active learning methods in the process of professional training of future economists; combining fundamental theoretical training with in-depth practical training; the use of digital technologies and online platforms. It is shown that an important factor in the development of entrepreneurial competence is the creation of a university startup ecosystem, which includes business incubators, acceleration programs, startup competitions and partnerships with venture funds. The use of digital technologies and online platforms ensures the development of entrepreneurial skills through access to business simulations, strategic planning tools, CRM systems, financial platforms and specialized resources for startup management. In conclusion, it is emphasized that the formation of entrepreneurial competence is an important element of training competitive specialists who are able to adapt to a changing market environment and initiate their own business projects. The proposed educational approaches not only contribute to the development of students' professional skills, but also stimulate the creation of an innovation-oriented economy through the active introduction of a startup culture into the higher education system.

Keywords: entrepreneurial competence, pedagogical principles, professional training of economists, startup ecosystem, university.